

ТАК ПОЧИНАЛОСЬ БУДІВНИЦТВО МУЗЕЮ ЕКОЛОГІЇ ГІР ТА ІСТОРІЇ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ КАРПАТ

Цим днями виповнюється 30 років з часу затвердження Указом Президента України Карпатського біосферного заповідника.

За цей час вдалось реалізувати багато резонансних, в тому числі й міжнародних проєктів, ініційовано прийняття цілого ряду рішень Президента та Уряду України з питань збереження природних та культурних цінностей й сталого розвитку в Українських Карпатах, створено потужну природоохоронну, науково-дослідну, еколого-освітню та інформаційно-туристичну інфраструктуру.

В цьому зв'язку, зокрема, хочеться пригадати, одну з цікавих сторінок історії пов'язаної з будівництвом та облаштуванням Музею екології гір та історії природокористування Карпат, який зараз, за висновками експертів, є «одним з найвідоміших туристичних об'єктів Закарпаття. За час свого існування став широко відомим та популярним не лише в Україні, але й в багатьох країнах світу».

Ідея спорудження музею виникла після того, як делегація науковців заповідника, побувала на початку 1988 року в музеї «Камінь і життя» в Чехословацькому Крконошському національному парку, який вважався на той час одним з кращих екологічних музеїв у Європі.

Вивчивши цей досвід, ми також вирішили створити принципово іншого класу природничий музей, із назвою «Музей екології гір й історії природокористування Карпат».

Для цього, в ініційованому нами рішенні Закарпатського облвиконкому від 20.12.1988 р., № 183 «Про розширення території Карпатського державного заповідника, підвищення його ролі в проведенні наукових досліджень, екологічному вихованні трудящих», крім іншого доручалось першому заступнику голови облвиконкому Федиковичу П.А. та голові Рахівського райвиконкому Даскалюку М.А., забезпечити на протязі 1988-1989 років «Скооперування коштів зацікавлених організацій для проєктування і будівництва в м. Рахові музею екології гір та історії природокористування Карпат».

Але скооперувати необхідні кошти на будівництво музею не вдавалось.

Тому, для реалізації цієї ідеї, на початках нам серйозно допоміг Голова Державного Комітету Української РСР по екології і раціональному природокористуванню В. Л. Філоненко, до якого я безпосередньо звернувся.

Будучи новопризначеним директором, я за власною ініціативою приїхав, для знайомства та обговорення проблем заповідника, до керівництва Держінспекції по заповідниках та Держкомприроди України.

Начальник та заступниця начальника Держінспекції М. П. Стеценко та В. П. Давидок з великою увагою вислухали мою інформацію щодо проблем і стану справ у заповіднику та організували зустріч із Головою Державного Комітету В. Л. Філоненком.

В ході розмови із ним, поряд з іншими питаннями, я розповів про ідею будівництва на базі заповідника Музею екології гір та історії природокористування Карпат, яка дуже його зацікавила.

Тоді я попросив, чи не зміг би Держкомітет допомогти з фінансами. Голова відповів, що зараз створено Державний фонд з охорони навколишнього природного середовища, в якому вже появились якісь кошти. Запитав, а скільки треба грошей для будівництва музею. Ну скромно, я сказав: для початку добре би мати хоча би сто тисяч карбованців.

Це досить багато відповів Голова Комітету, але до розмови він запросив заступника голови Комітету Б. К. Кубрака, і спитав скільки є коштів на рахунку фонду. Той відповів, що є близько 150 тисяч карбованців. Так, чи зможемо допомогти з будівництвом Музею, спитав Голова?

Так звичайно треба допомогти, відповів Б. К. Кубрак. Ну що ж, каже мені Голова Комітету, давайте вашого листа. А в мене його не було. Я не сподівався на такий скорий результат. А хоч фірмовий бланк маєте? Спитав Голова. Звичайно є. То пишіть листа.

Я написав листа від руки, на підставі якого було виділено сто тисяч карбованців, які були швидше переведені на рахунок заповідника, ніж я встиг доїхати з Києва до Рахова.

За ці кошти, ми також оперативно, закупили необхідні матеріали та розпочали власними силами будівельні роботи.

Цих коштів було не достатньо, тому в подальшому , за короткий час, значні обсяги будівництва та облаштування експозицій Музею здійснювались господарським способом, за власні кошти заповідника, без державної підтримки та грантових проектів.

Але цей приклад, є повчальним. І думається, як би так, без складних б'юрократичних процедур, діяли органи влади всіх рівнів сьогодні, як тоді спрацював Голова Держкомприроди В. Л. Філоненко, то Україна виглядала би зараз зовсім по іншому.

Гамор Ф.Д., заступник директора Карпатського
біосферного заповідника, професор

09.10.2023

